

Delnicam brez vrednosti se zdaj lahko odpovemo

Smetarski račun Namesto da plačujemo stroške za vodenje trgovalnega računa, na katerem so ničvredne delnice, jih odložimo na račun pri KDD

Delničarji morajo za vodenje trgovalnega računa plačati borznim hišam približno 15 evrov na leto, tudi če so njihove delnice brez vrednosti. Možnost, da se temu strošku izognemo, so dobili z uvedbo računa za opustitev vrednostnih papirjev.

ANDREJ MOTL

Preden je Centralna klirinško depozitna družba (KDD) novembra uvedla tako imenovani opustitveni račun, so delničarji svoj trgovalni račun lahko zaprli le, če so pred tem prodali vse delnice. To pa je bilo pri delnicah podjetij, ki so izgubile vso vrednost, nemogoče, saj zanje trg ne obstaja. Zdaj lahko posameznik delnice prenese na opustitveni račun pri KDD, nato pa svoj trgovalni račun brez težav zapre. Za opustitev delnic mora imetnik računa pri članu KDD, ki vodi njegov trgovalni račun, podpisati nalog za prenos vrednostnih papirjev v breme svojega računa in dobro računa za opustitev.

Delnice lahko v prvih dveh letih po prenosu znova brezplačno prevzame samo njihov izdajatelj, po tem obdobju pa tudi drugi interesi. »Opustitev vrednostnih papirjev pomeni nepreklicno in trajno odpoved tem vrednostnim papirjem in vsem pravicam, ki izhajajo iz njih. Opustitev se lahko nanaša na vrednostne papirje, ki so v celoti vplačani in prosti slehernih pravic tretjih ali drugih pravnih bremen,« povzemajo v KDD septembra objavljena pravila poslovanja družbe (Ur. l. 69/2012). V pravilih je podrobneje navedeno, da lahko v dveh do petih letih opuščene vrednostne papirje neodplačno pridobi vsak, ki to želi, razen posameznik, ki jih je opustil, po petih letih pa tudi on.

Poleg tega lahko posameznik delnice opusti le, če na računu za opustitev ni že več kot pet odstotkov delnic nekega izdajatelja. Primer: lastnik delnic podjetja A, ki je izda-

lo 1000 delnic, lahko na opustitveni račun prenese pet delnic tega podjetja samo, če tega pred njim ni storilo že toliko preostalih lastnikov delnic, da na smetarskem računu ni že 50 delnic podjetja A. Po besedah Matjaža Titana, svetovalca uprave KDD, je bila ta omejitev potrebna, ker če bi bil na tem računu pomemben delež delnic nekega podjetja, bi po zakonu o trgu finančnih instrumentov to povzročilo številne zaplete. Pri tem dodaja, da se bo s pre-

vzemom opuščeni delnic račun tudi praznil, tako da bodo sčasoma možne nove opustitve.

Pomisleki

Iskanje rešitev za male delničarje Kristjan Verbič iz Vseslovenskega združenja malih delničarjev (VZMD) podpira, a ima pri uvedbi novega računa tudi več pomenov. Kljub omejitvam bi lahko po njegovem mnenju opuščanje

delnic istega izdajatelja sčasoma vodilo v razvojenitev lastniškega deleža obstoječih manjšinskih delničarjev, kar bi večinskimi delničarjem potencialno omogočilo obvladovanje družbe. Meni tudi, da bi se lahko celo izpolnili pogoji za iztisnitev malih delničarjev. Po drugi strani pa omejitve opustitve na največ pet odstotkov delnic istega izdajatelja po njegovem mnenju pomeni tudi to, da se za lastnike, ki bi delnice želeli opu-

stiti po zaposlitvi teh kvot, ni nič spremenilo.

Prenos delnic na opustitveni račun pomeni nepreklicno in trajno odpoved vsem pravicam, ki iz njih izhajajo. Verbič meni, da bodo lahko zaradi tega posamezni delničarji sčasoma oškodovani, saj možnosti, da bi delnice v prihodnosti lahko prodali, pogosto ni mogoče povsem izključiti. Pravi, da je rešitev za takšne delnice večsah paketna prodaja večjih količin

delnic posamezne družbe na podlagi delničarskega sporazuma.

Podobnosti z zemljišči

Uvedbo računa za opustitev delnic Verbič delno pripisuje večjim pritiskom delničarjev, ki so v času zaostrenih razmer bolj občutljivi za vse vrste stroškov, ki bi se jim potencialno lahko izognili. Prejšnja leta so zaradi domnevno prevelikih stroškov vodenja trgovalnih računov na borzne hiše in KDD leteli

številni očitki. Verbič meni, da bi bila prava rešitev za delničarje, če bi jim KDD omogočil prenos delnic iz trgovalnega nazaj na registarski račun, kjer se stroški vodenja ne smejo zaračunavati.

Titani po drugi strani poudarja, da so za vrednostne papirje, ki imajo neko vrednost, določeni stroški vodenja trgovalnega računa upravičeni, saj ta sredstva omogočajo poslovanje v pravno varnem okolju. Spremembe je bilo po njegovih besedah tako treba izvesti zgolj pri lastništvu vrednostnih papirjev z zanemarljivo ali nikakršno vrednostjo, ki lastniku prinašajo zgolj stroške. Pred vzpostavitvijo opustitvenega računa so bile po njegovih besedah pri nas potrebne tudi spremembe zakonske ureditve, saj je na področju nematerializiranih vrednostnih papirjev zakonodaja pred tem izhajala iz zgrešene analogije z lastništvom zemljišč, zaradi česar se jim ni bilo mogoče odpovedati.

Za zdaj malo zanimanja

Večjega zanimanja za opustitev vrednostnih papirjev pri Gorenjski borznoposredniški družbi (GBD) in pri družbi Alta še ne opažajo. Da se nova možnost med delničarji vsaj za zdaj ni prijel, nakazujejo tudi podatki KDD, po katerih je bilo novembra na račun za opustitev opravljenih zgolj šest prenosov. Vzrok za to je, da mali delničarji te možnosti še ne poznajo dovolj, pravijo v Altu in pri informiranju javnosti upajo tudi na sodelovanje KDD. Čeprav opustitev vrednostnih papirjev za imetnike pomeni zgolj izhod iz nezaviljivega položaja, pa ta korak zanje ni brezplačen. Stroški, ki jih bodo imeli s prenosom delnic na opustitveni račun, so odvisni od tarifne politike posameznega člana KDD, pravi Titan. V GBD je cena zdaj enaka stroškom prodaje netržnih vrednostnih papirjev in se povšuje s številom vrednostnih papirjev. Za 11 evrov lahko opustimo do 499 delnic, če pa bi, denimo, želeli prenesti več kot 10.000 delnic, bi nas to stalo 48,75 evra.

S preložitvijo delnic ničvrednih podjetij se lastnik izogne plačevanju stroška vodenja računa pri borznoposredniški hiši. FOTO LEON VIDIC

Za produkte z zajamčenimi donosi moramo vedno plačati

Življenjska zavarovanja Če izberemo minimalno zavarovalno vsoto, so lahko primerni produkt za dolgoročno varčevanje

Naložena življenjska zavarovanja spadajo med produkte, ki jih posamezniki najpogosteje kupijo za varčevanje. Finančne strokovnjake smo vprašali, kakšne so prednosti in slabosti njihove uporabe za pokojninsko varčevanje.

ANDREJ MOTL

Pomembna prednost naložbenih življenjskih zavarovanj (ŽZ) v primerjavi z drugimi oblikami varčevanja za pokojnino je ugodna davčna zakonodaja, pravi osebni finančni svetovalec Mitja Vezovišek iz Individe. Naši prihranki v primeru, da zavarovalna doba presega deset let, ostanejo neobdavčeni. Ena izmed osrednjih slabosti

teh zavarovanj pa je po njegovem mnenju njihova omejena likvidnost. Od pogodbe lahko odstopimo po letu dni od sklenitve, pri čemer so stroški odpovedi do pet odstotkov vrednosti premoženja. Vendar pa so največje breme za varčevalca začetni stroški, ki jih zavarovalnica ne povrne. Po njegovem mnenju od dolgoročnih varčevanj ni nikoli smiselno odstopiti v prvih letih, ker so stroški preveliki. Slaba likvidnost življenjskih zavarovanj je po drugi strani po Vezoviškovi oceni lahko tudi prednost, saj nas zavezuje k rednemu vplačevanju premij.

Po besedah finančnega svetovalca Mihe Berkopca iz družbe Concorde je pomembna pomanjkljivost naložbenih življenjskih zavarovanj pogosto nezadostna tran-

parentnost. Pravi, da vlagatelj pred sklenitvijo velikokrat predstavi samo pozitivne strani naložbene politike in nekatere stroške, ne omenjajo pa stroškov, ki bodo imeli največji vpliv na višino privarčevanih sredstev. Zaradi višine stroškov v življenjskih zavarovanjih po njegovem mnenju ni smiselno varčevati manj kot deset let.

Naloženo zavarovanje ali neposredna naložba v sklade?

Če se namesto za naložbeno zavarovanje odločimo za varčevanje v vzajemnih skladih, bo davčna politika precej manj ugodna, saj bomo davka na kapitalski dobiček v celoti opravičeni šele po 20 letih, pa še to le v primeru enkratnega vplačila, pravi Vezovišek. Berkopec dodaja, da smo pri vlaganju v vzajemne

sklade zaradi davčnih posledic bolj omejeni tudi, če se odločimo za spremembo naložbene politike. Brez obdavčitve lahko prehajamo samo med podskladi krovnega sklada izbranega ponudnika. Pomembna prednost vzajemnih skladov v primerjavi z naložbenimi ŽZ pa je po mnenju Berkopca popolna transparentnost stroškov.

Vezovišek pojasnjuje, da so se najbolj napredne oblike naložbenih ŽZ tako po stroških kot po likvidnosti in tudi sicer že približale varčevalnim načrtom, ki jih ponujajo upravitelji vzajemnih skladov.

Za pokojninsko varčevanje so po njegovem mnenju med najprimernejšimi produkti naložena ŽZ z minimalno zavarovalno komponento. Ta poleg naložb v pakete vzajemnih skladov zavarovalancu

ponujajo zelo široke možnosti za vlaganje, obenem pa običajno ponujajo tudi aktivno upravljanje izbranih naložb in izbiro možnosti, kot so finančni vzvodi in jamstva vplačanih premij. Po njegovi oceni bi se ta segment moralo obravnovati kot ločeno zavarovalno vrsto s skupnim imenom investicijska zavarovanja.

Strukturo naložb je smiselno preverjati

Velika svoboda pri izbiri naložb pri takšnih produktih je po Vezoviškovi oceni pomembna, ker omogoča boljše razpršitev portfelja in doseganje donosov ne glede na gibanja na kapitalistih trgih. Ta segment ŽZ je za pokojninsko varčevanje zanimiv tudi zaradi omejenih dodatnih možnosti upravljanja

naložb. Tako je za večino varčevalcev, ki svojih naložb običajno ne spremljajo redno, lahko smiselna izbira aktivnega upravljanja premoženja. Upravitelj namesto nas vlaga v različne vzajemne sklade, indeksne sklade ali druge finančne instrumente. Vezovišek poudarja, da je zelo pomembno, da naložbeno zavarovanje ni omejeno zgolj na posamezen vzajemni sklad, saj se v obdobjih neugodnih gibanj na kapitalistih trgih zaradi omejitve naložbene politike upravitelj sklada teško izogne velikim padcem. Ker nekateri upravitelji ne dosegajo dobrih rezultatov, je alternativa temu pristopu po njegovem mnenju lahko tudi pomoč osebne finančne svetovalca, ki revidira naložbeno politiko in spreminja strukturo naložb znotraj zavarovanja.

Odločitev za zavarovanje z garancijo je po Vezoviškovi oceni manj kot 20 let, če nismo naklonjeni tveganjem ali če moramo postavljeni cilj doseči na vsak način. Pravi pa, da bolj ko je naš cilj oddaljen, manj smiselni so takšni produkti. Navaja, da nobena oblika jamstva za stranko ne bo brezplačna.

Tretja možnost, ki se pogosto pojavlja v obravnavanem segmentu ŽZ, pa so produkti s finančnim vzvodom. Ti so po njegovem mnenju zanimivi predvsem kot dopolnitev osrednji obliki pokojninskega varčevanja. Njihova prednost je, da omogočajo velike donose, a je ponudba v Sloveniji zelo omejena, vlagatelj pa ne dajejo zadostne fleksibilnosti.

Zunaj Evrope težje do gotovine

Bankomati Preden odpotujete, v svoji banki preverite, ali boste lahko dvigali denar

Če načrtujete potovanje v Azijo in Pacifik, v ZDA, Latinsko Ameriko ali v določene karibske države in nameravate tam dvigovati gotovino s kartico Maestro na bankomatih, pred odhodom na pot o tem obvestite svojo banko. S tem si boste zagotovili nemoteno uporabo bankomata, lahko preberemo na spletnih straneh treh slovenskih bank.

MILKA BIZOVČIČAR

Iz obvestil Poštne banke Slovenije, Nove KBM in Probanke lahko razberemo, da so se banke odločile za takšno omejitev poslovanja na bankomatih v več kot 60 državah po svetu, ker tam ne izpolnjujejo varnostnih standardov bankomatskega poslovanja, kot jih poznamo v Evropi.

Na stari celini so plačilne kartice, bankomati in POS-terminali v veliki večini opremljeni s čipno tehnologijo (tako imenovani EMV-standard), ki je ni mogoče zlorabiti, medtem ko v nekaterih delih sveta poslovanje s plačilnimi karticami še vedno poteka izključno na podlagi magnetne steze na zadnjem delu kartice, kjer so zlorabe mogoče (na primer skimming). Da kartice lahko uporabljamo kjer koli, so še vedno opremljene tudi z magnetno stezo – kadar naprava, na kateri želimo uporabiti kartico,

nima vgrajene EMV-tehnologije, potrebne podatke prebere z nje. Že od leta 2005 velja sporazum o odgovornosti za morebitne zlorabe pri kartičnem poslovanju. Določa, da za morebitno finančno škodo, ki bi jo imel potrošnik zaradi zlorabe njegove kartice pri konkretni transakciji, odgovarja banka, ki ni poskrbela za varno izvedbo transakcije z uporabo čipne tehnologije. V Probanki pojasnjujejo, da v državah, ki so se znašle na črni listi – med njimi so Združene države, Brazilija, Argentina, Kitajska, Indija, Maldivi –, tega sporazuma ne upoštevajo. V eni izmed bank

so nam pojasnili, da »so v teh državah zlorabe stvar tistih, ki so jim bile kartice zlorabljene«.

Iz pojasnil na spletnih straneh omenjenih treh slovenskih bank je mogoče razumeti, da se za zaščito svojih strank pred zlorabami kartic v državah iz črne liste lahko odločijo banke, ki se združujejo v sistem Activa – zdaj je vključenih 12 slovenskih bank, poleg omenjenih med drugim še Banka Koper, Banka Celje, Gorenjska banka, Volksbank, Deželna banka Slovenije, Raiffeisen banka, BKS Bank, Hranilnica Lon in Hranilnica Vipava. Čeprav o tem na spletnih straneh

pišejo le tri izmed njih, se jih je menda za to odločilo več, informacije pa nam v petek ni uspelo preveriti pri Banki Koper, nosilki sistema Activa.

Po informacije na banko

Kot so povedali v eni izmed bank, med prazniki ugotavljajo veliko poskusov zlorab, zato opozarjajo, da nepridipravilno podatke iz magnetne steze na kartici Maestro lahko prekopiirajo pri kateri koli transakciji tako v Sloveniji kot v tujini, poskusi uporabe teh podatkov pa so najpogostejše prav v državah iz črne liste. Zato ugotavljajo, da je zaščita njihovih strank z onemogočanjem dvigovanja gotovine z maestrom na bankomatih v teh državah smotrna. Odtehta tudi dejstvo, da morajo posamezniki, ki potujejo v katero izmed teh držav, pred odhodom na pot poklicati v banko in povedati, da tam nameravajo uporabljati tudi bankomate. Banka jim bo to omogočila. Če se za to ne odloči, denar še vedno lahko dviguje na banki ali pa plačuje s kartico. Sogovornik tudi sicer svetuje, naj se vsako pred odhodom v oddaljene države na banki pozanimamo o možnostih uporabe kartic, o stroških in drugih morebitnih posebnostih.

Informacije o tem, katere banke so potrošnike zavarovale pred zlorabami njihovih kartic na ta način in v katerih državah je dvigovanje gotovine na bankomatih treba napovedati, je možno preveriti v bankah.

Nekatere banke v Sloveniji so svoje stranke zavarovale tudi pred zlorabami na bankomatih v ZDA. FOTO BLOOMBERG

Oglasno sporočilo

Triglav Top Brands

Blagovne znamke – odlična naložbena strategija

mag. Mitja Baša, upravitelj investicijskih skladov

Blagovne znamke so naše vsakdanje spremljevalke. Obvladujemo naša življenja precej bolj, kot se sploh zavedamo. Kdo ne pozna največjih, najbolj prepoznavnih blagovnih znamk ali pogovorno brendov v lasti podjetij Apple, Google, McDonald's, Coca Cola, Novartis, Toyota, BMW, Volkswagen, Microsoft, IBM, Nike, Nestlé, Johnson & Johnson, L'Oréal in drugih?

Se kdaj vprašate, zakaj jih potrošniki uporabljamo? Zaradi **varnosti in prvotne potrošniške izkušnje**. Pri nakupu izdelka ali storitve izbrane blagovne znamke navadno vemo, kaj lahko pričakujemo, in smo za takšno »zadovoljstvo« tudi pripravljeni plačati.

Pomena blagovnih znamk in njihovega vpliva na ugled in vrednost izdelkov oziroma storitev v očeh potrošnikov se v zadnjih desetletjih vse bolj zavedajo tudi podjetja. Zato vlagajo v inovacije, razvoj svojih izdelkov in tudi nadaljnji razvoj blagovnih znamk. Skrbijo za odgovorno delovanje v širšem okolju in posledično za dolgoročno zaupanje v podjetje in krepitev ugleda. Pomen močne in prepoznavne blagovne znamke je viden predvsem v kriznih obdobjih, ko podjetja prav zaradi **zvestobe kupcev blagovni znamki** ohranjajo trdno, stabilno jedro prodaje in tako **krizo lažje prebrodijo**.

Močne blagovne znamke so v lasti multinacionalnih podjetij, ki so **vodilna** v svoji panogi, **kapitalsko močna**, **zelo likvidna** in svojim delničarjem **redno izplačujejo dividende**. Ponašajo se z odličnimi poslovnimi modeli, jasno izdelano strategijo razvoja, zato imajo možnost za dolgoročno rast.

In za konec še zanimivost. Ali ste vedeli, da je največje globalno podjetje po tržni kapitalizaciji ameriški tehnološki velikan Apple? Vedno znova dosega številne tehnološke in prodajne rekorde. V drugi polovici letosnjega septembra je v samo treh dneh od predstavitve novega pametnega telefona iPhone 5 na trgu prodal rekordnih pet milijonov primerkov. Zavidljiva številka, ni kaj!

Vlaganje v delnice podjetij z močno blagovno znamko je odlična naložbena strategija in priložnost za vlagatelje, ki želijo dosegati dolgoročno donosnost ob manjšem tveganju. Z naložbo v portfelj globalnih podjetij z močnimi blagovnimi znamkami dosežemo ustrezno razpršenost, hkrati pa si zagotovimo zelo dobro razmerje med pričakovano donosnostjo in tveganjem.

Delniški podskladi: Triglav Azija, Triglav Balkan, Triglav EM Potrošne dobrine, Triglav Energija, Triglav Hitro rastoča podjetja, Triglav Rastjoči trg, Triglav Severna Amerika, Triglav Steber Global, Triglav Surovine in materiali, Triglav Svetovni razviti trg, Triglav Top Brands, Triglav Zdravje in farmacija, mešana podsklada: Triglav Evropa in Triglav Renta, obvezniška podsklada: Triglav EM Bond in Triglav Obvezniški ter podsklad denarnega trga Triglav Money Market EUR so podskladi Krovnega sklada Triglav vzajemni skladi, ki ga upravlja Triglav Skladi, d. o. o., Slovenska 54, Ljubljana. Perspektivno krovnega sklada Triglav vzajemni skladi skupaj s prvimi upravljanji, ključni podatki za vlagatelje ter zadnje objavljene revidirano letno in polletno poročilo krovnega sklada so vlagatelju brezplačno na voljo na vseh vpisanih mestih družbe za upravljanje ter na spletni strani www.triglavskladi.si. Podatki o gibanju vrednosti enot premoženja vseh podskladov Krovnega sklada Triglav vzajemni skladi so objavljeni v časopisih Finance, Delo, Dnevnik in Večer. Gibanja vrednosti enot se spreminjajo, zato donosi v preteklosti ne zagotavljajo donosov v prihodnosti.

Triglav Skladi, družba za upravljanje, d. o. o., Slovenska cesta 54, 1000 Ljubljana